

Schoolbib

SCHOOLBIB GIDS

STUIFZAND

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

INHOUDSTABEL

INTRO	5
5 TIPS VOOR EEN SCHOOLBIB	7
DE 4 MODELLEN	8
Bibboxen	11
Wisselcollectie voor de leeshoek	13
Schoolbib met uitleen, vaste en wisselcollectie	15
Schoolbib met uitleen en vaste collectie	19
EXTERN BIBBEZOEK	22

INTRO

Deze gids werd gemaakt door het labo schoolbib binnen het lezen-op-school project van Stuifzand. In dit project zijn 7 bibliotheken en 15 scholen betrokken. Binnen het LeesLAB organiseerden we 5 labo's rond verschillende leesbevorderingsthema's: bibbezoek, boekencollectie, boekenmatch, leesomgeving en schoolbib. Elke school en bib koos welk labo ze gingen volgen. Vervolgens gingen ze de uitdaging aan en zetten ze zich in om te experimenteren binnen dat labo.

Het labo schoolbib werkt aan de bouwsteen "Toegang tot een rijk boekenaanbod". De deelnemers onderzoeken en experimenteren met wat een schoolbib als middel kan betekenen om toegang te geven tot een uitgebreid assortiment van boeken. Zo probeerden ze zicht te krijgen op de kenmerken en invulling van een schoolbib, de rolverdeling, budgetten, etc.

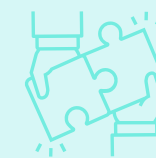
Deelnemers uit het labo startten zelf enkele modellen van schoolbibs op en ze gingen op bezoek bij reeds bestaande schoolbibliotheken. Dit deden ze om antwoorden te kunnen formuleren op vragen zoals; wat is de ideale schoolbib? Wie zorgt voor de schoolbib? Hoeveel boeken moeten er in een schoolbib? Al deze inzichten zijn samengebundeld in deze gids. Eerst vind je onze top 5 tips terug. Daarna krijg je een blik op elk model van schoolbib binnen het netwerk. Tot slot kan je de info lezen die we kregen tijdens het bezoek aan een schoolbib in Sint-Katelijne-Waver.

5 TIPS VOOR EEN SCHOOLBIB

ELKE RUIMTE IS GESCHIKT

Een schoolbib hoeft niet in een grote ruimte te zijn. Gezellige plekjes in de gang zijn ook perfect. Wil je er een uitleensysteem bij? Neem dan een rolkar met een laptop en je kan aan de slag!

SAMENWERKING SCHOOL EN BIB

Ga een samenwerking aan tussen de school en de bib om dit op te starten. Jullie kunnen elkaar ondersteunen met kennis, ideeën, collectie en budget.

METEN IS WETEN

Door het registreren van de uitleningen kan je het leesgedrag in kaart brengen. Op basis van deze informatie kan je gericht handelen binnen het leesonderwijs.

VRIJWILLIGERS

Bij het opstarten van een schoolbib sta je er niet alleen voor. Ga op zoek naar vrijwilligers die gekend zijn binnen de school om te helpen met het organiseren en openhouden van de schoolbib.

MINSTENS 3 BOEKEN PER KIND

Bij het opstarten van een schoolbib zorg je voor minstens 3 boeken per leerling. Nadien kan je dit uitbreiden naar 5 of zelfs 8 boeken per leerling.

DE 4 MODELLEN

Binnen ons Stuifzandnetwerk zijn er verschillende vormen van een schoolbib, elk met hetzelfde doel: toegang tot een rijk boekenaanbod. Binnen deze modellen zitten soms grote en soms subtiele verschillen. Het ene model is ook zeker niet beter dan het andere. Belangrijk is om op maat van de school te werken én te kijken naar wat een haalbare werking en mogelijkheid is voor zowel de school als de bib. Per model kan je zien wat er bij komt kijken, van collectie tot budgetten en van fysieke ruimtes tot ICT. Telkens stelden we ook een afwegingskader op met voor- en nadelen. Met al deze info kan iedereen die geïnteresseerd is in een vorm van een schoolbib de juiste afweging maken.

De modellen die je in ons netwerk kan terugvinden zijn:

- Bibboxen voor de scholen
- Wisselcollectie voor de leeshoek op school
- Schoolbib met uitleen, vaste en wisselcollectie
- Schoolbib met uitleen en vaste collectie

Graag geven we een korte toelichting bij elke schoolbib:

Bibboxen:

Leerkrachten kunnen bibboxen aanvragen met boeken voor hun klas om de eigen collectie aan te vullen. Gedurende 6 weken, of langer indien het verlengd wordt, krijgt de klas een 30-tal boeken van verschillende diktes, moeilijkheid, genres en soorten. De box kan ook samengesteld worden op basis van thema.

Wisselcollectie voor de leeshoek:

De bib koopt boeken aan voor de school, deze boeken zijn eigendom van de bib maar gaan voor een half jaar naar de school. Na dat half jaar wordt de volledige collectie gewisseld naar een nieuwe collectie. De school krijgt weer een nieuwe collectie en de vorige boeken komen nu in de gewone bib terecht. De school mag altijd titels doorgeven die ze graag willen.

Schoolbib met uitleen, vaste en wisselcollectie:

Dit is een schoolbib met een eigen uitleen en eigen openingsuren specifiek voor de leerlingen op de school. Ze hebben een deel vaste

collectie dat eigendom is van de school. Daarnaast vult de stadsbib de boeken aan met een wisselcollectie die elk jaar gewisseld wordt zodat er elk schooljaar ook nieuwe boeken zijn. De vorige collectie gaat dan terug naar de bib.

Schoolbib met uitleen en vaste collectie:

Dit is een schoolbib met een eigen uitleen en eigen openingsuren specifiek voor de leerlingen op de school. Ze hebben een vaste collectie die eigendom is van de bib. Deze collectie wordt jaarlijks geüpdatet, nieuwe boeken komen erbij en oude/versleten boeken gaan dan weg maar een groot deel blijft telkens behouden zoals de werking in een echte bib.

Er zijn veel overeenkomsten en verschillen tussen de modellen. Voor sommige modellen is het niet altijd duidelijk waar het verschil nu juist zit. Hier een toelichting:

Wisselcollectie voor de leeshoek <=> Schoolbib met uitleen, vaste en wisselcollectie

Het verschil zit in het aantal wissels en in de praktische uitvoering. De wisselcollectie voor de leeshoek gebeurt halfjaarlijks, die voor de schoolbib jaarlijks. De leeshoek is zoals het woord het zegt: een leeshoek van de school waarvoor de bib boeken voorziet. De school-

bib is grotendeels voorzien door de bib (meubels/boeken), er is een eigen uitleensysteem en de schoolbib heeft eigen openingsuren voor een echte uitleen.

Schoolbib met uitleen, vaste en wisselcollectie <=> Schoolbib met vaste collectie

Het verschil zit in de collectie. De ene schoolbib heeft een deel vaste collectie dat eigendom is van de school en die dus altijd blijft staan, het andere deel is een wisselcollectie met boeken van de bib die jaarlijks veranderd worden. De andere schoolbib heeft een volledige vaste collectie dat eigendom is van de bib, deze boeken veranderen niet maar worden wel na verloop van tijd geüpdatet.

BIBBOXEN OP SCHOOL

Getest door gemeente Dessel

Rollen

School	Vragenlijst invullen: Aantal boeken, niveau, soorten, specifieke wensen.
Bib	Boeken zoeken in de collectie om de box samen te stellen.

Collectie

Aantal	+/- 30 boeken per box: 1 boek per leerling + een paar extra.
Eigendom	Boeken zijn eigendom van de bib. De bib voorziet 1 box per leerjaar.
Roterend/vast	Roterend tussen de scholen.
Inhoud	Mix van gemakkelijke en moeilijke boeken, dunne en dikke boeken, strips en weetjesboeken. Kan op basis van een thema dat de leerkracht doorgeeft.
Andere kenmerken	Kan op aanvraag, bijvoorbeeld: rouwbox, feestbox, ...

Budget

Collectie	Geen apart budget voorzien.
-----------	-----------------------------

Fysieke leesomgeving

Inrichting	1 box per klas of leerjaar. Plaats om te lezen voorzien door de school
------------	---

Praktische voorwaarden en afspraken

Levering	De bib brengt de box naar de school, geeft hem mee bij een bibbezoek of deze wordt afgehaald door de leerkracht.
Uitleensysteem	Vooraf vullen de leerkrachten een vragenlijst in. Uitlenen gebeurt op klaskaart.
Uitleentermijn	6 weken, kan verlengd worden.

Monitoring

Aantal bezoekers	Aantal leerlingen per klas.
Evalutatie leerkrachten	Mondeling bij ophalen/afleveren boeken.

Afwegingskader

Voordelen	School krijgt een recente, wisselende collectie op school.
Nadelen	Fysiek zwaar, de boxen wegen veel. Kost veel tijd: boxen vullen + eventueel wegbrengen.
Dit model is te verkiezen als...	... de school nood heeft aan recente boeken maar zelf geen plaats heeft hiervoor. ... de school nood heeft aan boeken van een specifiek thema.

WISSELCOLLECTIE VOOR DE LEESHOEK

Getest door gemeente Laakdal

Rollen

School	Keuze boeken doorgeven. Locatie voor boeken voorzien.
Bib	Aankoop boeken.

Collectie

Aantal	300-400 boeken.
Eigendom	Bib.
Roterend/vast	Roterend, de boeken worden aan de school gegeven. Na een periode komen alle boeken terug naar de bib en krijgt de school nieuwe boeken.
Andere kenmerken	Elk half jaar nieuwe boeken. Wisselmoment voor volledige collectie in september en februari.

Budget

Collectie	3.000 euro vanuit de school.
Inrichting	1.200 euro voor aankoop zitzakken.

Fysieke leesomgeving

Oppervlakte	Speelt geen belangrijke rol, kan overal. Oppervlakte huidige leeshoe- ken: 4mx2m en 3mx3m.
Inrichting	Boekenrekken, kussentjes, zitzakken.
Plaats (lokaal, zolder, container, klas, ...)	In de gang op 2 locaties in de school. 1 plaats voor 1ste tot 3de leerjaar en 1 voor 4de tot 6de leerjaar.

Praktische voorwaarden en afspraken

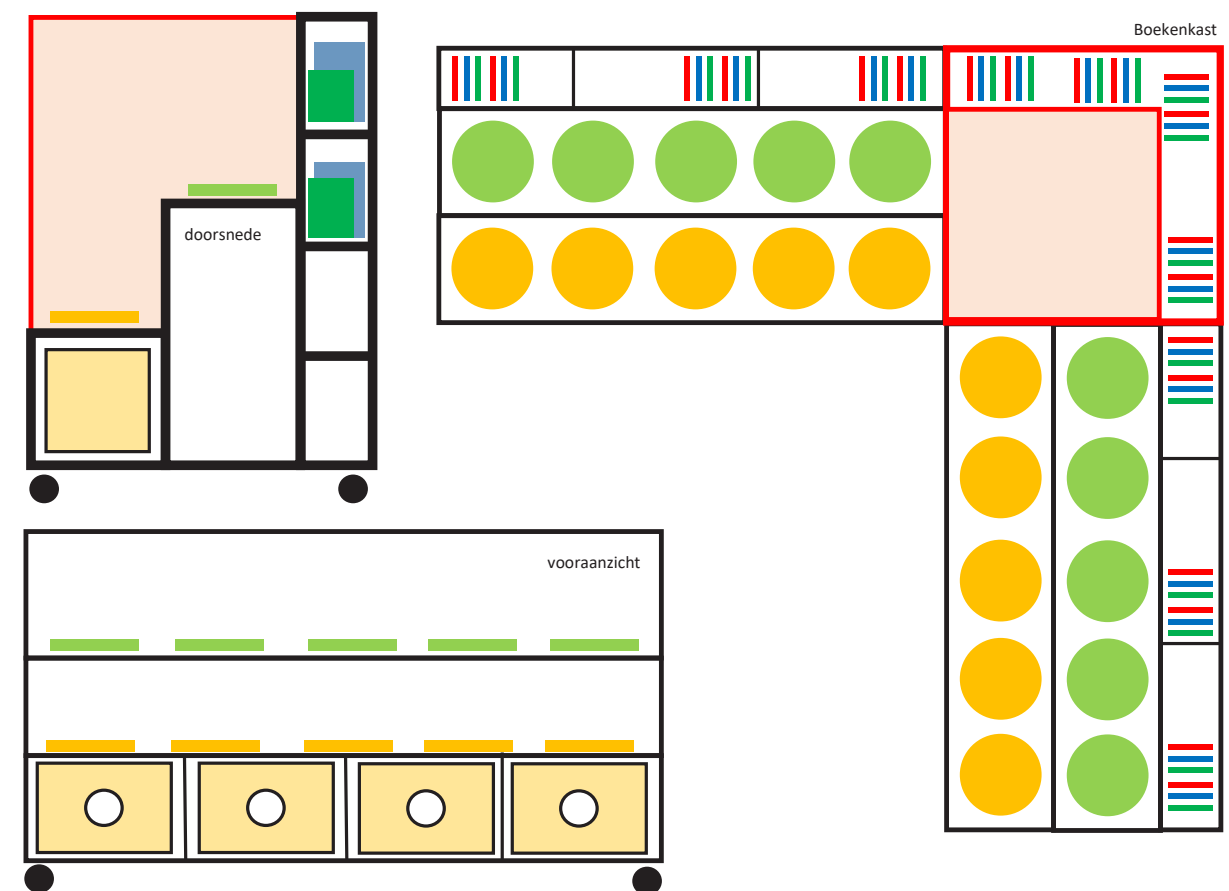
Openingsuren	Tijdens de speeltijd voor vrijlezen.
--------------	--------------------------------------

Monitoring

Aantal bezoekers	Aantal leerlingen van de school + leerkrachten.
Evalutatie leerkrachten, directie en bib	Jaarlijks gesprek voor bijsturing.

Afwegingskader

Voordelen	School krijgt regelmatig een groot aanbod van nieuwe boeken zon- der de last van het aankopen van de boeken. Ze hebben wel moge- lijkheid tot eigen inbreng. De boeken zijn altijd up-to-date. Daarnaast is er een mooie samenwerking tussen school en bib.
Nadelen	School is niet eigenaar van de boeken.
Dit model is te verkiezen als...	... er weinig plaats is voor boeken, elk half jaar wisselt de collectie telkens ter waarde van hetzelfde budget. Hierdoor is de collectie up- to-date maar breidt hij niet heel hard uit waardoor er geen plaatsge- brek is. Er is veel variatie en er kan gemakkelijk op de wensen van leerkrachten en leerlingen ingespeeld worden.

SCHOOLBIB MET UITLEEN, VASTE EN WISSELCOLLECTIE

Getest door gemeente Geel

Rollen

School	Lokaal ter beschikking stellen. Jaarlijks een bibbezoek aan de hoofdbib. Leesbevorderingstraject - opmaak leesplan. Jaarlijkse bevraging leerlingen en leerkrachten. Labo LeesLAB/Stuifzand.
Bib	Vorming leerkrachten computersysteem. Boeken voorzien. Catalogus voorzien.
Ouders	Via school betrokken bij leesbevordering: voorleesweek, jeugdboekenmaand.
Kinderen	Uitlenen van boeken via persoonlijk bibpasje.

Collectie

Aantal	900 stuks waarvan 600 wisselcollectie.
Eigendom	Verdeelde eigendom. Vaste collectie is eigendom van de school. Wisselcollectie is eigendom van de bibliotheek Geel.
Roterend/vast	Een deel is vaste collectie, een deel is jaarlijks roterend.
Andere kenmerken	Leesplezier en toegankelijkheid.

Budget

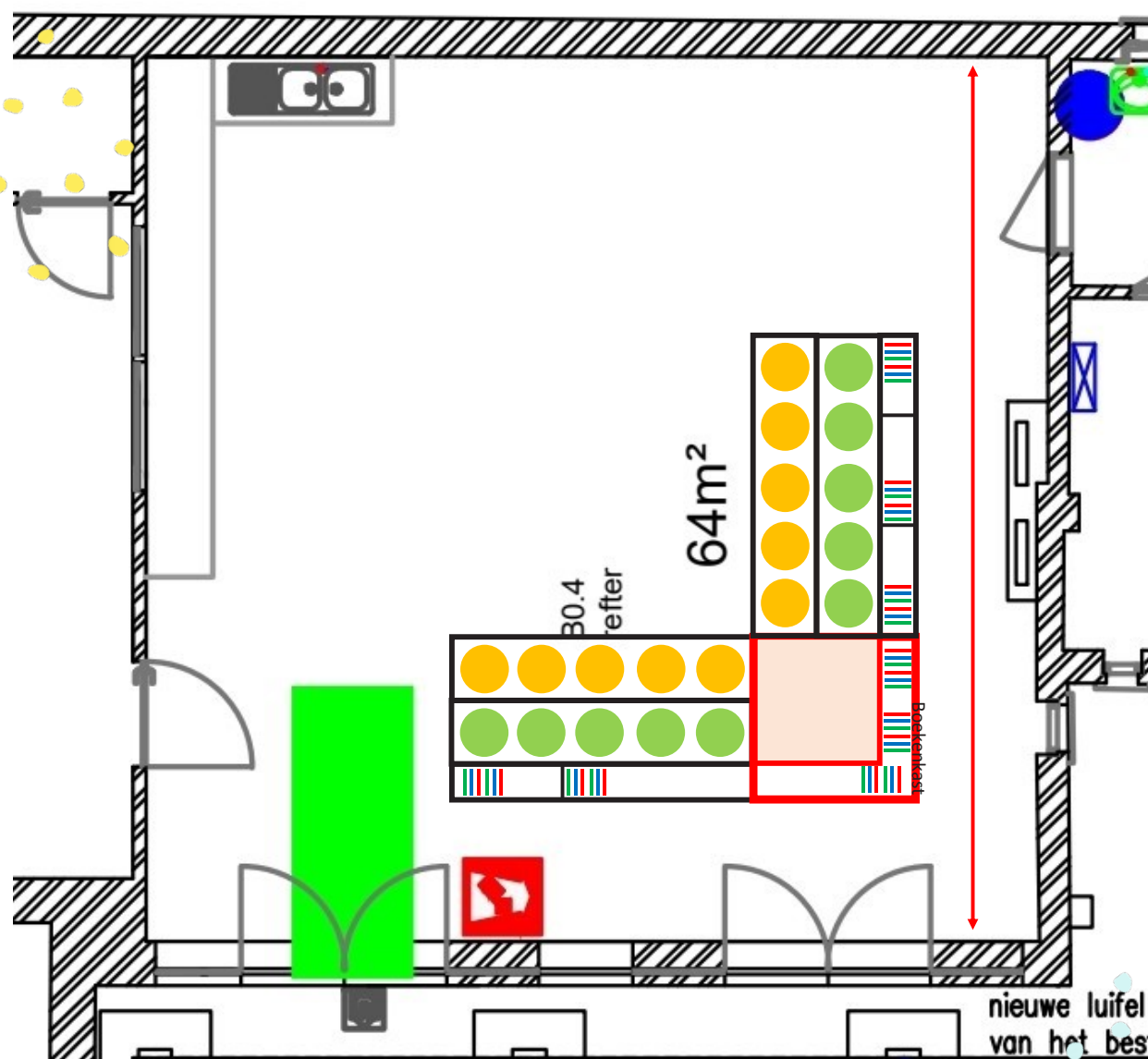
Collectie	Totaal: 9.500 euro 500 euro boekenbon LeesLAB 3.000 euro budget school 6.000 euro budget bib
Inrichting	5.500 euro

Fysieke leesomgeving

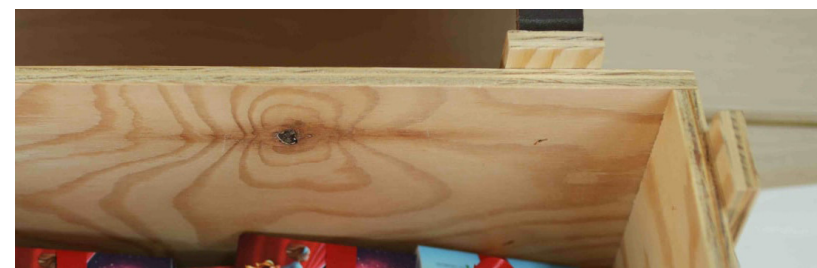
Oppervlakte	64 m²
Inrichting	Bibmeubel (zie plan)
Plaats	RKG-lokaal

Praktische voorwaarden en afspraken

IT	Voorzien uitleensysteem.
Openingsuren	2 vaste dagen in de week + vaste momenten per klas. 1 vaste middag per week open voor vrijlezen.
Uitleensysteem	Eigen uitleensysteem gemaakt door de bib.

Monitoring	
Aantal bezoekers	165 leerlingen
Leesplezier	Bevragen via enquête, meten met de leesscan.
Evalutatie leerkrachten	Jaarlijkse evaluatie
Evaluatie leerlingen	Jaarlijkse evaluatie
Afwegingskader	
Voordelen	Goede blijvende samenwerking bib. Verkleinen van de fysieke afstand tot de bib. Boeken goed bereikbaar voor kinderen. Gezellige leeshoek. Up-to-date boeken door jaarlijkse wisselcollectie.
Nadelen	Minder naar fysieke bib voor boeken. Kostprijs. Moeilijkheid: voldoende vrijwilligers vinden voor het open houden en praktisch uitzoeken.
Dit model is te verkiezen als...	... een bezoek aan de bib minder gemakkelijk is. Je brengt de bib naar de school in plaats van de school naar de bib, daarnaast zorg je voor een aangename leesomgeving die uitnodigt om te lezen. Je kiest voor een rijke collectie op school die permanent beschikbaar is voor de kinderen maar die jaarlijks wisselt.

SCHOOLBIB MET UITLEEN EN VASTE COLLECTIE

Getest door gemeente Mol

Rollen

School	Lokaal ter beschikking stellen. Jaarlijks één bibbezoek aan de hoofdbib. Leesbevorderingstraject - opmaak leesplan. Nulmeting en jaarlijkse bevraging. Ouderbetrokkenheid in leesbevordering.
Bib	Collectie voorzien. Uitleensysteem. Catalogus. Monitoring: nulmeting en jaarlijkse bevraging. Ondersteunen bij opmaak leesplan. Vorming vrijwilligers en leerkrachten bij boekenmatch. Communicatiecampagne.
Ouders	Via school betrokken bij leesbevordering.
Vrijwilligers	Vorming rond boekenmatch.
Kinderen	Uitlenen van boeken via persoonlijk bibpasje.

Collectie

Aantal	Minimaal 4 boeken per kind.
Eigendom	Bibliotheek Mol
Roterend/vast	Vast
Andere kenmerken	Collectie met specifieke aandacht voor zwakke lezers.

Budget

Collectie	10.500 euro (afhankelijk van aantal leerlingen om aan 3 boeken per kind te komen)
Inrichting	3.500 euro voor basis indeling, school kan ervoor kiezen om bij te leggen voor extra's.

Totale budget voor de 14 Molse scholen: 210.000 euro.

Fysieke leesomgeving

Oppervlakte	Afhankelijk van de grootte van de school. Geen richtlijnen voorzien.
Inrichting	Bib voorziet basisinrichting, school voorziet extra inkleding en decoratie door middel van knutselwerkjes.
Plaats (lokaal, zolder, container, klas, ...)	Afhankelijk van de mogelijkheden binnen de school. Moet wel op 1 centrale plaats, niet in de klas!

Praktische voorwaarden en afspraken

IT	School aansluiten bij catalogus en uitleensysteem bib.
Openingsuren	Af te spreken met de school.
Uitleensysteem	WISE (als aparte vestiging)

Monitoring	
Aantal bezoeker	Aantal leerlingen per school.
Leesplezier	Nulmeting (op basis van Nederlandse bibliotheek op school) Jaarlijkse evaluatie
Evalutatie leerkrachten	Nulmeting + Jaarlijkse evaluatie
Evaluatie leerlingen	Nulmeting + Jaarlijkse evaluatie
Afwegingskader	
Voordelen	De permanente aanwezigheid van een brede collectie boeken. Goede samenwerking school en bib.
Nadelen	Kosten. Groot engagement van school en bib.
Dit model is te verkiezen als...	... je een betere toegang tot boeken wilt bieden aan kinderen. Verder is het ook nuttig als je tijdens bibbezoeken een kwalitatief aanbod wilt zonder de tijdsdruk om boeken te zoeken. Het boeken zoeken is dan minder van belang omdat je de collectie naar de school brengt voor een permanente aanwezigheid van een rijke collectie.

OP BEZOEK

In november 2021 richtte de bibliotheek Mol de eerste schoolbib op. Dit kadert binnen een project van de gemeente waarin elke school een schoolbib krijgt indien ze dit willen. Ze kiezen voor deze manier van werken zodat elke school een kwalitatieve toegang tot boeken heeft. De eerste schoolbib is nu enkele maanden open en we mochten met het labo een kijkje gaan nemen. De school en bibliotheek zorgde er ook voor dat er een vrijwilliger aanwezig was.

Extra info	
Uitlenen	Bibpasjes voorzien door de bibliotheek. 1 boek uitlenen per keer.
Organisatie	Boeken worden kastklaar besteld voor de schoolbib. Boeken staan gesorteerd zoals in de bib.
Openining	Bib is één dag per week open. Alle boeken moeten terug in de schoolbib zijn vooraleer een nieuwe uitleen begint. Uitleen gebeurt per klas, de klassen komen niet elke week langs. 's Middags ook momenten voor vrijlezen in de schoolbib.
Overige	Elke klas heeft nog een eigen klasbib. Klassen gaan nog 1 maal per jaar naar de hoofdbib voor een leuke activiteit. De keuze voor een uitleesysteem: ze registreren de uitleen van boeken voor het meten van info voor leesbevorderingsdoeleinden niet voor diefstal. Grootste uitdaging bij opstarten schoolbib is plaatsgebrek.

EXTERN BIBBEZOEK

Sint-Katelijne-Waver

Op 19 januari mochten we een schoolbib bezoeken in Sint-Katelijne-Waver. Er zijn in totaal 6 schoolbibliotheken in Sint-Katelijne-Waver. Deze zijn allemaal totaal verschillend, de ene school heeft een groot lokaal, de andere een schoolbib in de gang. Ze kozen voor het opstarten van de schoolbib omdat ze merkten dat er tijdens een bibbezoek te weinig aan leesbevordering gedaan kon worden. Het ging enkel om het uitlenen van boeken, dat was een stressvol gegeven dat altijd heel erg getimed was.

Rollen	
School	Lokaal ter beschikking stellen. Voorzien van vrijwilligers.
Bib	Collectie voorzien. Uitleensysteem. Catalogus. Vorming vrijwilligers.
Vrijwilligers	Openen en organisatie van de bib.
Kinderen	Uitlenen van boeken via persoonlijk bibpasje.
Collectie	
Aantal	4 boeken per kind.
Eigendom	Bibliotheek Sint-Katelijne-Waver.
Roterend/vast	Vast met jaarlijkse updates ter waarde van 10% van het totale collectiebudget bij de opstart.
Andere info	Boeken voor de schoolbib worden kastklaar besteld. Organisatie: gesorteerd op soort, fictieboeken in 2 leeftijdscategorieën en op alfabet. Avi boeken staan apart. Makkelijk lezen boeken hebben een maki sticker.

Fysieke leesomgeving

Oppervlakte	Afhankelijk van de grootte van de school. Geen richtlijnen voorzien.
Inrichting	Bib voorziet basisinrichting, school voorziet extra inkleding en decoratie door middel van knutselwerkjes.

Voorzieningen

Door bib	Informatica: computer/laptop, scanner, WISE Boeken Meubilair
Door school	Lokaal Vrijwillgers Planning voor uitleen
Onderhoud	Gebeurt door gemeente/school afhankelijk van wie eigenaar is van het gebouw.

Opening en uitleen

Opening	School kiest zelf openingsuren en planning. De schoolbib die wij bezochten: • Open elke dinsdagnamiddag • Uitleen gebeurt per klas, er komen telkens 5 leerlingen tegelijk
Uitlenen	Termijn: 6 weken Aantal: 2 boeken per keer Boek kwijt? Geen probleem! Geen boete!

Varia

Relatie school x bib	Het verbetert de connectie. Zowel school als bib heeft één aanspreekpunt voor makkelijke communicatie en organisatie. De school is zelf verantwoordelijk, de bib adviseert waar nodig. Daarnaast komt de bib regelmatig toelichtingen geven tijdens de personeelsvergadering.
Eigen collectie	Elke klas heeft nog zijn eigen klasbib.

